

Світлана СУЧЕК

аспірант, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна,
svetlana.suchek@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7057-0314

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Вступ. Провадження господарської діяльності фізичними та юридичними особами в частині випадків, передбачених виробничим процесом, завдає збитків стану довкілля. Система “платного забруднення” має створити для підприємця такі умови, коли він буде прагнути до зменшення або ж повної відмови від негативного впливу на навколишнє середовище, при цьому для держави вона стане джерелом акумулювання коштів, що в подальшому будуть спрямовані на відновлення екології та формування належних умов для переходу на “зелений” спосіб ведення діяльності. У цьому контексті важливим завданням є аналіз поточного стану системи екологічного оподаткування в Україні та розробка рекомендацій щодо його вдосконалення.

Мета – виокремити проблеми справляння екологічного податку в Україні, використання коштів, акумульованих за рахунок екологічного оподаткування, та обґрунтувати шляхи вирішення існуючих завдань в умовах євроінтеграції.

Методи. Використано низку загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема: аналіз, синтез, узагальнення та статистичний.

Результати. Систематизовано дані щодо “зелених” доходів і видатків Державного бюджету України. Проаналізовано структуру та динаміку надходжень від різних видів екологічних платежів, а також досвід екологічного оподаткування в країнах Європейського Союзу. Окреслено проблемні аспекти “зелених” державних фінансів та запропоновано шляхи їх вирішення.

Перспективи. У подальших наукових дослідженнях необхідно зосередити увагу на оцінці взаємозв'язку екологічно-економічної політики держави з розвитком економіки загалом, провести аналіз реальних і потенційних ризиків для бізнесу та населення за умови реалізації урядом взятих євроінтеграційних зобов'язань.

Ключові слова: екологічний податок, надходження екологічного податку, Державний бюджет України, видатки на природоохоронні цілі.

Рис.:1, табл.: 3, бібл.: 11.

Светлана СУЧЕК

аспірант, Волинський національний університет імені Леси Українки, Луцьк, Україна

ПРОБЛЕМЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ В УКРАИНЕ В КОНТЕКСТЕ ЕВРОИНТЕГРАЦИИ

Введение. Ведение хозяйственной деятельности физическими и юридическими лицами в части случаев, предусмотренных производственным процессом, сопровождается систематическим нанесением ущерба состоянию окружающей среды. Система “платного загрязнения” должна создать для предпринимателя такие условия, когда он будет стремиться к уменьшению или полному отказу от негативного влияния на окружающую среду, при этом для государства она должна быть источником аккумуляции средств, которые в дальнейшем будут направлены на восстановление экологии и формирование надлежащих условий перехода на “зеленый” способ ведения деятельности. В этом контексте важной задачей является анализ текущего состояния системы экологического налогообложения в Украине и разработка рекомендаций по его усовершенствованию.

Цель – выделить проблемы взимания экологического налога в Украине, использования средств, аккумулярованных за счет экологического налогообложения, и обосновать пути решения существующих задач в условиях евроинтеграции.

Методы. Использован ряд общенаучных и специальных методов исследования, в частности: анализ, синтез, обобщение и статистический.

Результаты. Систематизированы данные о “зеленых” доходах и расходах Государственного бюджета Украины. Проанализирована структура и динамика поступлений от различных видов экологических платежей, а также опыт экологического налогообложения в странах Европейского Союза. Обозначены проблемные аспекты “зеленых” государственных финансов и предложены пути их решения.

Перспективы. В дальнейших научных исследованиях необходимо сосредоточить внимание на оценке взаимосвязи экологическо-экономической политики государства с развитием экономики в целом, провести анализ реальных и потенциальных рисков для бизнеса и населения при реализации правительством взятых евроинтеграционных обязательств.

Ключевые слова: экологический налог, поступления экологического налога, Государственный бюджет Украины, расходы на природоохранные цели.

Svitlana SUCHEK

Postgraduate student, Lesya Ukrainka Volym National University, Lutsk, Ukraine,

svetlana.suchek@gmail.com

ORCID ID: 0000-0001-7057-0314

PROBLEMS OF IMPROVING ECOLOGICAL TAXATION IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

Introduction. Carrying out economic activity by individuals and legal entities in some cases provided by the production process is accompanied by systematic damage to the environment. The system of “paid pollution” should create conditions for the polluter when he seeks to reduce or completely abandon the negative impact on the environment, and for the state it should be a

source of accumulation of funds that will be further aimed at restoring the environment and forming appropriate conditions for the transition to a “green” way of doing business. In this context, an important task is to analyze the current state of the environmental taxation system in Ukraine and develop recommendations for its improvement.

The purpose of the article is to identify the problems of collecting environmental tax in Ukraine, using of funds accumulated through environmental taxation and justify the ways to solve existing problems in the context of European integration.

Methods. The study used a number of general and special research methods, in particular: analysis, synthesis, generalization and statistical.

Results. As a result of the study of the state of environmental taxation in Ukraine, the data on “green” revenues and expenditures of the State Budget of Ukraine are systematized, the structure and dynamics of revenues from various types of environmental payments are analyzed. The experience of ecological taxation in the countries of the European Union is analyzed. The problematic aspects of “green” public finances are outlined and ways to solve them are suggested.

Perspectives. Further research should focus on assessing the relationship between environmental and economic policy of the state and economic development in general, to analyze the real and potential risks to business and the population, subject to the implementation of the government’s European integration commitments.

Keywords: ecological tax, receipts of the ecological tax, the State budget of Ukraine, expenses for the nature protection purposes.

JEL Classification: H23, Q56.

Постановка проблеми. Зважаючи на екологічну ситуацію в світі та стурбованість лідерів провідних держав щодо реальних і потенційних загроз, спричинених недбалим ставленням до довкілля, Україна не може залишатися осторонь, тож уряд та науковці шукають оптимальні інструменти виконання країною взятих на себе зобов’язань. При цьому для впровадження нових інструментів варто дослідити ефективність існуючого екологічного податку в його поточному вигляді, визначити слабкі місця та напрямки збільшення в існуючій системі державних екологічних фінансів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання екологічного оподаткування є предметом досліджень у працях багатьох науковців: О. Веклич [1], П. Жука [2], К. Канонішеної-Коваленко [3], М. Карліна [4; 5],

В. Кравціва [2], Н. Матвійчук [6], Ю. Стадницького [2], О. Стащук [5] та ін. При цьому існує потреба у поглибленому дослідженні проблем механізму екологічного оподаткування в Україні як в частині справляння відповідного податку, так і використання акумульованих коштів. Наразі склалася ситуація, за якої екологічний податок не реалізовує покладених на нього функцій. При цьому пропонувати шляхи вдосконалення екологічного оподаткування буде можливим, спираючись на дані, отримані в результаті виявлення існуючих проблем, проаналізованих в контексті взятих урядом зобов’язань перед світовою спільнотою щодо зменшення негативного впливу на довкілля вітчизняними суб’єктами господарювання.

Метою статті є виокремлення проблем механізму справляння екологічного подат-

ку в Україні, а також використання коштів від екологічного оподаткування та обґрунтування шляхів вирішення існуючих проблем в умовах євроінтеграції країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для оцінки ролі екологічного оподаткування у формуванні дохідної частини бюджету і достатності надходжень для переходу до “зеленої” економіки на державному рівні, проведено аналіз обсягів надходження коштів від екологічного податку до Державного бюджету України у 2016–2020 рр. (табл. 1).

Надходження від екологічного оподаткування до Державного бюджету України у 2016–2019 рр. мали тенденцію до зростання. У 2017 р. відбувся незначний приріст надходжень, переважно за рахунок приросту обсягу екологічного податку, який справляється за утворення радіоактивних відходів. Надходження від скидів забруднюючих речовин у водні об’єкти та за розміщення відходів мали незначний приріст, що загалом суттєво не вплинуло на загальну суму акумульованих коштів. Натомість надходження від екологічного податку за викиди

в атмосферне повітря у 2017 р. зменшилися майже на 20%, порівняно з попереднім роком.

У 2018 р. сума надходжень від екологічного податку зросла на понад 1 млрд грн, порівняно з 2017 р. Приріст відбувся за всіма видами екологічних платежів: в 2,26 рази зросли надходження від екологічного податку, який справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення; в 2,47 рази – надходження від скидів забруднюючих речовин безпосередньо у водні об’єкти; в 2,55 рази – надходження від розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об’єктах, крім розміщення окремих видів відходів як вторинної сировини. Екологічний податок, який справляється за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) та/або тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлені особливими умовами ліцензій строк, зріс лише на 5%. Загалом збільшення надходжень від екологічного податку відбулось на 60% у 2018 р., порівняно з 2017 р.

Таблиця 1

Надходження екологічного податку до Державного бюджету України у 2016–2020 рр., млн грн*

Вид платежу	2016	2017	2018	2019	2020
Екологічний податок, який справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення	626,40	512,55	1 161,61	2 148,25	1 720,05
Надходження від скидів забруднюючих речовин безпосередньо у водні об’єкти	28,46	28,97	71,58	70,08	64,22
Надходження від розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об’єктах, крім розміщення окремих видів відходів як вторинної сировини	187,19	202,89	519,26	564,39	507,95
Екологічний податок, який справляється за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) та/або тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлені особливими умовами ліцензій строк	777,10	976,38	1 027,17	1 071,67	1 015,00
Екологічний податок (всього)	1 619,17	1 720,79	2 779,62	3 854,38	3 307,23

* Складено на основі [7].

Після перегляду ставок екологічного оподаткування, починаючи з 2019 р., закономірно зросли сукупні надходження екологічного податку до Державного бюджету України. Незначним був приріст надходжень від розміщення відходів та за утворення радіоактивних відходів. Надходження від скидів забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти залишились незмінними. Основний приріст припадає на екологічний податок за викиди в атмосферне повітря внаслідок збільшення ставки екоподатку за викиди двоокису вуглецю (CO_2) стаціонарними джерелами забруднення до 10 гривень за тонну, замість 0,41 грн у 2018 р. Тобто її розмір збільшився у 24,4 рази, навіть при тому, що від оподаткування було звільнено суб'єкти господарювання, які здійснюють викиди CO_2 в обсязі, менше 500 тонн за рік [8].

Склалася ситуація, коли, з одного боку, в активі економічних важелів Уряду формально існує та функціонує податок на викиди двоокису вуглецю, а з іншого – через низький рівень його поточної ставки він реально не спрацьовує як інструмент заохочення господарюючих суб'єктів до здійснення заходів зі зменшення викидів двоокису вуглецю. Водночас через низький рівень поточної ставки вуглецевий податок не спрацьовує як фіскально важливий податковий інструмент, на який владні структури не звертають належну увагу в контексті збільшення обсягу надходжень від екологічного оподаткування та, відповідно, нарощення дохідної бази для державних природоохоронних витрат [1].

Ставки екологічного податку, незважаючи на їх періодичне підвищення, залишаються надзвичайно низькими та не покривають мінімально необхідних природоохоронних потреб та втрат суспільства від нераціонального природокористування. Той факт, що екологічний податок в Україні

не враховує всього обсягу економічних і соціальних втрат, певним чином пояснюється нестабільним станом економіки [6].

У 2020 р. відбулося зменшення обсягів екологічного податку загалом та за кожним видом платежів зокрема, порівняно з 2019 р. Жоден із видів екологічних платежів не показав приросту. Можна припустити, що зменшення надходжень відбулось як наслідок зменшення економічної активності суб'єктів господарювання у зв'язку з пандемією, проте загальний обсяг податкових надходжень до Державного бюджету України у 2020 р. зріс, порівняно з 2019 р.

Чітко простежується синхронність динаміки надходжень від екологічного податку загалом та за викиди в атмосферне повітря зокрема. Це пов'язано зі збільшенням ставок за викиди в атмосферне повітря, зокрема ставки екоподатку за викиди двоокису вуглецю (CO_2), яка все ще далека від розмірів ставок в країнах ЄС і теж потребує збільшення. У країнах ЄС ставки податку за викиди вуглецю в середньому становлять 30 євро за тонну, а в окремих країнах вони в кілька разів перевищують середній показник. Так, у Швеції податок становить 140 євро за тонну [9]. Ми вважаємо, що в Україні варто переглянути ставки оподаткування всіх видів забруднень навколишнього середовища і поступово привести їх у відповідність до європейських норм.

У структурі надходжень екологічного податку до Державного бюджету України у 2016–2020 рр. найменшу частку становлять надходження від скидів забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти (табл. 2).

В аналізованому періоді вони становили близько 2%. При тому забруднення водойм і дефіцит питної води є однією з ключових екологічних проблем, за висновками Держекоінспекції, а Україні загрожує дефіцит питної води вже до 2050 р. через

**Структура надходжень екологічного податку до Державного бюджету України
у 2016–2020 рр., %***

Вид платежу	2016	2017	2018	2019	2020
Екологічний податок, який справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення	38,7	29,8	41,8	55,7	52,0
Надходження від скидів забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти	1,8	1,7	2,6	1,8	1,9
Надходження від розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах, крім розміщення окремих видів відходів як вторинної сировини	11,6	11,8	18,7	14,6	15,4
Екологічний податок, який справляється за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) та/або тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензій строк	48,0	56,7	37,0	27,8	30,7
Екологічний податок (всього)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Складено на основі [7].

скидання небезпечних речовин і засмічення водойм. Станом на 2021 р. концентрація токсичних сполук в річках у 30–40 разів перевищує гранично допустимі норми [10].

Стратегічні плани розвитку держави передбачають встановлення контролю за забрудненням річок. Так, найближчим часом (2021–2022 рр.) заплановано провести фундаментальний аудит системи очищення питної води та водних надр по всій країні і розробити програму покращення ситуації. Ми переконані, що одним із елементів впливу на забруднювача стане збільшення ставки екологічного податку за скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти.

Надходження від розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах, крім розміщення окремих видів відходів як вторинної сировини протягом п'яти аналізованих років, не демонструють ані стійкого росту, ані спаду.

Станом на 2016 р. надходження від екологічного податку, який справляється за утворення радіоактивних відходів, становили майже половину всіх надходжень від екологічного податку (48%), у 2017 р. – понад половину (57%) та, починаючи з

2018 р., їх частка зменшилась до 37% і до кінця досліджуваного періоду на цей вид платежу припадало менше третини надходжень від екологічного оподаткування. При цьому сума надходжень за 2018–2020 рр. майже не відрізнялася. Зменшення частки надходжень від екологічного податку, який справляється за утворення радіоактивних відходів, відбулося за рахунок зростання надходжень від екологічного податку, який справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення. У 2016 р. оподаткування забруднення повітря принесло майже 38,7% надходжень від загального обсягу екологічного податку, у 2017 р. частка відчутно зменшилась до 29,8%, у 2018 р. – вона була практично на рівні 2016 р. Разом зі збільшенням ставок податку з 2019 р. частка зазначених надходжень зросла до 56% і 52% у 2019 р. та 2020 р.

Таким чином, в структурі екологічного оподаткування найбільшу частку становить екологічний податок, який справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення. Відповідно, за існуючого роз-

міру ставок оподаткування забруднення довкілля він же і є податком, що дає змогу акумулювати кошти на вирішення екологічних проблем.

Водночас екологічний податок за скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти жодним чином не виконує ні регулюючої, ні відновлювальної, ні навіть фіскальної функції, приносячи в бюджет мізерні надходження.

Кошти від екологічного податку, що надходять до загального фонду Державного бюджету України, не мають цільового призначення, при тому з бюджету проводиться фінансування природоохоронних заходів. Екологічний податок мав би реалізувати регулюючу та відтворювальну функції, тож, окрім впливу на забруднювачів через інтернаціоналізацію такого фактора, як забруднення довкілля, кошти, акумульовані за рахунок екологічного податку мали б покрити завдані суспільству збитки і витрати на охорону та відновлення стану довкілля. В табл. 3 наведено питому вагу окремих груп видатків на охорону навколишнього природного середовища в загальній сумі видатків Державного бюджету України.

У період 2016–2020 рр. частка видатків на охорону навколишнього середовища не досягла 1% у загальній структурі видатків

Державного бюджету України. Максимальним її значення було у 2016 р. – 0,7%, мінімальним – у 2020 р. – 0,52%. При цьому навіть такий незначний обсяг видатків не покриває надходження від екологічного оподаткування. У 2016 р. надходження від екологічного податку забезпечили лише третину витрат на природоохоронну діяльність. Розрив між надходженнями і видатками щорічно скорочується, у 2019 р. надходження від екологічного податку на 61% покривали витрати на охорону навколишнього середовища, проте у 2020 р. співвідношення знову змінилося в бік зменшення – до майже 50% (рис. 1). Таким чином, ми отримуємо неоднозначні висновки, з одного боку, негативним є той факт, що кошти від екологічного оподаткування зараховують переважно до загального фонду державного бюджету, вони не мають цільового використання, проте фінансування природоохоронних заходів здійснюється в більшому обсязі, аніж сплачені податки забруднювачами.

В Україні, як пропонують експерти, було б доцільно створити державний цільовий екологічний фонд як окрему юридичну особу, в якому концентрувалися б усі екологічні платежі, що дало б змогу ефективніше боротися з екологічними проблемами, зокре-

Таблиця 3

Частка видатків на охорону навколишнього природного середовища в загальній структурі видатків Державного бюджету України у 2016–2020 рр., %*

Видатки	2016	2017	2018	2019	2020
Запобігання та ліквідація забруднення навколишнього природного середовища	0,59	0,43	0,37	0,44	0,42
Збереження природно-заповідного фонду	0,03	0,04	0,04	0,05	0,04
Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері охорони навколишнього природного середовища	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01
Інша діяльність у сфері охорони навколишнього природного середовища	0,06	0,07	0,10	0,08	0,04
Охорона навколишнього природного середовища	0,70	0,56	0,53	0,59	0,52

* Складено на основі [7].

Рис.1. Співвідношення надходжень від екологічного податку і видатків на охорону навколишнього середовища в Державному бюджеті України у 2016–2020 рр.*

* Складено на основі [7].

ма й з потеплінням клімату. Але для цього потрібно внести деякі зміни до Податкового кодексу України, змінивши назву екологічного податку на екологічний збір (платіж). Справа в тому, що, згідно з українським законодавством, використання податкових платежів має нецільовий характер, а використання зборів – цільовий. Це дало б змогу оптимізувати використання екологічних платежів в Україні, залучити додаткові іноземні та внутрішні кліматичні інвестиції до країни [5]. Створення цільового фонду вирішить проблему дисбалансу “екологічних” надходжень та видатків бюджетів усіх рівнів, підвищить рівень прозорості використання акумульованих коштів, привабить інвесторів до “зелених” проектів.

В питанні економічного коригування поведінки господарюючих суб’єктів Україна, як правило, орієнтується на досвід ЄС, тож варто зазначити, що надходження від екологічного оподаткування у 2019 р. становили 5,9% державних доходів ЄС, натомість

в структурі доходів Державного бюджету України на екологічний податок припадає від 0,22% до 0,39% у 2016–2020 рр. Проте варто врахувати, що в ЄС уявлення про сутність і призначення екологічного оподаткування значно ширші [2].

В ЄС основою екологічного податку є фізична одиниця об’єкта, що має доведений, специфічний негативний вплив на навколишнє середовище. Дані про екологічні податки у статистиці ЄС подають у розрізі надходжень від податків на:

1. Податки на енергію (включаючи паливо для транспорту): енергетичні продукти для транспортних цілей, енергетичні продукти для стаціонарних цілей, парникові гази;
2. Податки на транспорт (крім палива для транспорту): імпорт чи продаж автотранспортних засобів (одноразові податки), реєстрація або використання автомобілів, періодичні (наприклад, річні) податки, використання доріг,

плата за затори і міські збори, інші транспортні засоби (кораблі, літаки, залізниці тощо), рейси та авіаквитки; страхування автомобіля (не включає загальні страхові податки).

3. Податки на забруднення: виміряні чи оцінені викиди в атмосферне повітря, озоноруйнуючі речовини, виміряні чи оцінені скиди у води, непрямі джерела забруднення вод, поводження з відходами, шум (наприклад, зліт та посадка повітряних суден);
4. Податки на використання ресурсів: абстракція води, збирання біологічних ресурсів (наприклад, деревина, полювання та вилов риби), видобуток сировини (наприклад, мінерали, нафта та газ), зміна ландшафтів та різання дерев [3].

Натомість в Україні екологічний податок фактично є податком за забруднення. При цьому окремо від екологічного податку існують транспортні податки та рентна плата за користування природними ресурсами. У структурі екологічного податку в ЄС 77,9% становлять податки на енергію, 18,9% – транспортні податки і лише 3,2% – податки на забруднення. В деяких країнах взагалі відсутній податок на забруднення, наприклад, в Німеччині [2].

На сьогодні екологічний податок у розрізі всіх своїх складових не передбачає прогресивного оподаткування понадлімітного забруднення навколишнього середовища, що разом із невисокими податковими ставками не стимулює підприємства до зменшення забруднення шляхом впровадження нових ресурсозберігаючих технологій та обладнання. Тому практика господарювання на сучасному етапі переконливо доводить, що підприємствам вигідніше платити за забруднення, ніж проводити заходи для його зменшення, вкладати кошти у ресурсозберігаючі та маловідходні технології, встановлювати природоохоронне обладнання.

Екологічний податок є свого роду платою за користування навколишнім середовищем і не виконує своєї стимулюючої функції, а саме – сприяння зниженню викидів забруднювальних речовин підприємствами. У зв'язку з цим, екологічне оподаткування в Україні потребує вдосконалення у напрямку посилення стимулюючого та природоохоронного ефекту [6].

Система екологічного оподаткування в Україні потребує модернізації відповідно до європейського досвіду. На проведення змін потрібні роки, при цьому слід визначити пріоритетні напрямки, які необхідно реалізувати першочергово. Набагато вищий рівень екологічного оподаткування у країнах Європи має суттєве превентивне значення, творить вагомі стимули екобезпечної економічної діяльності, з одного боку, а з іншого – забезпечує необхідну фінансову базу для розвитку екологічної інфраструктури. Досягнення в Україні європейського рівня екологічного оподаткування є необхідною умовою вирішення сукупності екологічних проблем. Для цього необхідно збільшувати ставки екологічного оподаткування, переглянути структуру екологічних податків та базу їх нарахування на основі європейського досвіду. Разом з цим, такі заходи слід здійснювати з урахуванням вітчизняних фінансово-економічних реалій [11].

Висновки. Саме завдяки широкому розумінню екологічного податку, в країнах ЄС він виконує як регулюючу, так і фіскальну функції і робить можливою ситуацію, за якої надходження коштів від екологічного оподаткування перевищують державні витрати на природоохоронну діяльність.

На нашу думку, в Україні необхідно запровадити класифікацію податків, аналогічну до діючої в ЄС, щоб виокремити групу податків, які належать до екологічних. Це дасть змогу чітко визначити розмір надходжень до бюджету коштів за нане-

сення збитків докільню і спрямовувати їх на “озеленення” економіки через “зелені” фінансові інструменти (облігації, кредити, гранти) та на інформаційно-освітню підтримку. Слід переглянути розмір ставок усіх видів екологічного податку, оскільки діючі не створюють належних стимулів для зменшення забруднення і не забезпечують державі достатніх обсягів надходжень для ліквідації наслідків забруднень.

Список використаних джерел

1. Веклич О. О. Пропозиції щодо посилення дієвості застосування в Україні податку на викиди двоокису вуглецю, 2018. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/3.pdf.
2. Кравців В. С., Жук П. В., Стадницький Ю. І. Екологічна безпека в європейських країнах: методи економічного регулювання й досвід для України : наукова доповідь. Львів : Арал, 2020. 97 с.
3. Канонішена-Коваленко К. В. Екологічний податок від А до Я. Київ : Фундація “Відкрите суспільство”, 2017. 108 с.
4. Карлін М. І. Фінансовий інструментарій забезпечення кліматичної безпеки: проблеми використання в світі та в Україні. 2019. URL : <https://echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/article/view/430/356>.
5. Karlin M., Stashchuk O., Borysiuk O. Financial aspects of taking into account of new economic risks in the activity of enterprises. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2021. № 4(39). С. 376–386. URL : <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i39.241330>.
6. Матвійчук Н. М. Фінанси природокористування. Луцьк : Терен, 2019. 284 с.
7. Дані Казначейської служби України про виконання Державного бюджету України. URL : <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>.
8. Податковий кодекс України. Закон України №2755-VI від 02.12.2010 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

9. “Зелені” перегони. Як Україні не втратити доступ до ринку ЄС. URL : <https://www.epravda.com.ua/projects/ekopromyslovi/st/2021/02/26/671344/>.

10. Аналізуємо виконання президентської програми: контроль за забрудненням річок URL : <https://www.slovoidilo.ua/2021/06/10/stattdja/polityka/analizuyemo-vykonannya-prezydentskoyi-prohramy-kontrol-zabrudnenniam-richok>.

11. Environmental tax statistics. URL : https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Environmental_tax_statistics#Environmental_taxes_in_the_EU.

References

1. Veklych, O. O. (2018). Propozytzii shchodo posylennia diievosti zastosuvannia v Ukraini podatku na vykydy dvookysu vuhletsiu [Proposals to increase the effectiveness of the application of the carbon dioxide tax in Ukraine]. *Efektivna ekonomika – Efficient Economy*. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/3.pdf.
2. Kravtsiv, V. S., Zhuk, P. V., Stadnytskyi, Yu. I. (2020). *Ekolohichna bezpeka v yevropeiskykh krainakh: metody ekonomichnoho rehulivannia y dosvid dlia Ukrainy* [Ecological safety in European countries: methods of economic regulation and experience for Ukraine]. Lviv: Aral [in Ukrainian].
3. Kanonishena-Kovalenko, K. V. (2017). *Ekolohichni podatok vid A do Ya* [Environmental tax from A to Z]. Kyiv: Open Society [in Ukrainian].
4. Karlin, M. I. (2019). *Finansovyi instrumentarii zabezpechennia klimatichnoi bezpeky: problemy vykorystannia v sviiti ta v Ukraini* [Financial tools for climate security: problems of use in the world and in Ukraine]. *Ekonomichni chasopys Skhidnoievropeiskoho natsionalnogo universytetu imeni Lesi Ukrainky – Economic Journal of Lesia Ukrainka East European National University*. Available at: <https://echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/article/view/430/356>.
5. Karlin, M., Stashchuk, O., Borysiuk O. (2021). *Financial aspects of taking into account of new economic risks in the activity of enterprises. Fi-*

nancial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice, 4(39), 376–386. Available at: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i39.241330>.

6. Matviichuk, N. M. (2019). *Finansy pryrodokorystuvannia* [Environmental finance]. Lutsk: Teren [in Ukrainian].

7. *Dani Kaznacheiskoi sluzhby Ukrainy pro vykonannia Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy* [Data of the Treasury service of Ukraine on the execution of the State Budget of Ukraine]. Available at: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>.

8. *Podatkovi kodeks Ukrainy. Zakon Ukraine N 2755-VI vid 02.12.2010* [Tax Code of Ukraine. Law of Ukraine]. (2010, December, 2). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

9. *Yak Ukraini ne vtratyty dostup do rynku YeS?* [How can Ukraine not lose access to the EU market?]. (2021). *Ekonomichna pravda – Economic Truth*. Available at: <https://www.epravda.com.ua/projects/ekopromyslovist/2021/02/26/671344/>.

10. *Analizuiemo vykonannia prezidentskoi prohramy: kontrol za zabrudnenniam richok* [Analyze the implementation of the presidential program: control of river pollution]. (2021). *Slovo i dilo – Word and Deed*. Available at: <https://www.slovoidilo.ua/2021/06/10/stattja/polityka/analizuyemo-vykonannya-prezidentskoyi-prohramy-kontrol-zabrudnennyam-richok>.

11. *Environmental tax statistics*. Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Environmental_tax_statistics#Environmental_taxes_in_the_EU.

Стаття надійшла до редакції 29.04.2021.